

veljača 2018.
Ovaj informativni letak nije obvezujući za Sud i nije konačan

Nasilje nad ženama

Nasilje u obitelji

Vidi informativni letak „[Nasilje u obitelji](#)“.

Zlostavljanje u pritvoru

Juhnke protiv Turske

22. srpnja 2003.

Podnositeljica zahtjeva uhićena je zbog sumnje da je članica ilegalne oružane organizacije PKK (Kurdistska radnička stranka), a kasnije je proglašena krivom za djela za koja je optužena te je osuđena na kaznu zatvora u trajanju od 15 godina. Posebice je prigovorila da je tijekom pritvora bila podvrgnuta zlostavljanju i ginekološkom pregledu protiv svoje volje.

Europski sud za ljudska prava, utvrdivši da nema dokaza koji potkrjepljuju navod podnositeljice zahtjeva da je bila podvrgnuta zlostavljanju, proglasio je taj dio njezinog zahtjeva **nedopuštenim** kao očigledno neosnovanim. Sud je nadalje utvrdio da navod podnositeljice da je bila prisiljena na ginekološki pregled nije dokazan te je stoga presudio da **nije došlo do povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Europske konvencije o ljudskim pravima. Međutim, Sud jest utvrdio da se podnositeljica zahtjeva protivila ginekološkom pregledu sve dok nije bila nagovorena da pristane i da se, s obzirom na ranjivost pritvorenice u takvim okolnostima, nije moglo očekivati od podnositeljice zahtjeva da se unedogled protivi tom pregledu. Odlučio je ispitati to pitanje sa stajališta članka 8. (pravo na poštivanje privatnog života) Konvencije. Primijetivši da nije dokazano da je ginekološki pregled, koji je podnositeljici zahtjeva nametnut bez njezinog slobodnog i informiranog pristanka, bio „u skladu sa zakonom“ ili „nužan u demokratskom društvu“, Sud je presudio da je **došlo do povrede članka 8.** Konvencije. Posebice se činilo kako je taj pregled bio diskrecijska mjera koju su vlasti poduzele kako bi one pripadnike sigurnosnih snaga koji su uhitili i pritvorili podnositeljicu zahtjeva zaštitile od lažne optužbe za seksualno zlostavljanje. Međutim, ta zaštitna mjera nije opravdala nastojanje da se pritvorenicu nagovori da pristane na tako invazivno i ozbiljno miješanje u njezin tjelesni integritet, pogotovo s obzirom na to da nije prigovorila da je seksualno zlostavljana.

Policijsko nasilje

Aydın protiv Turske

25. rujna 1997.

Vidi u nastavku pod „Silovanje i seksualno zlostavljanje“.

Y.F. protiv Turske (zahtjev br. 24209/94)

22. srpnja 2003.

U listopadu 1993. godine podnositelj zahtjeva i njegova supruga odvedeni su u policijski pritvor zbog sumnje da su pomagali i poticali PKK (Kurdistska radnička stranka), ilegalnu organizaciju. Supruga podnositelja zahtjeva zadržana je u policijskom pritvoru četiri dana. Navela je da joj je stavljen povez na oči te da su ju policijski službenici udarali policijskim

palicama, verbalno ju vrijeđali i prijetili joj da će ju silovati. Pregledao ju je liječnik te je odvedena ginekologu radi daljnjeg pregleda. Policijski službenici ostali su u prostoriji dok je ona pregledana iza zastora. U ožujku 1994. godine podnositelj zahtjeva i njegova supruga oslobođeni su optužbi. Dana 19. prosinca 1995. godine tri policijska službenika optužena su da su povrijedili privatni život supruge podnositelja zahtjeva prisilivši ju na podvrgavanje ginekološkom pregledu. Oslobođeni su optužbi u svibnju 1996. godine. Podnositelj zahtjeva naveo je da je prisilni ginekološki pregled njegove supruge predstavljao povredu članka 8. (pravo na poštivanje privatnog života) Konvencije.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 8.** (pravo na poštivanje privatnog života) Konvencije. Smatrao je da se, s obzirom na njezinu ranjivost u rukama nadležnih tijela koja su imala punu kontrolu nad njom tijekom njezinog pritvora, nije moglo očekivati od supruge podnositelja zahtjeva da pruži otpor ginekološkom pregledu. Stoga je došlo do miješanja u njezino pravo na poštivanje privatnog života. Turska Vlada nije dokazala postojanje medicinski opravdanih razloga ili drugih okolnosti utvrđenih zakonom. Iako je Sud prihvatio tvrdnju da bi liječnički pregled pritvorenika mogao biti važna mjera zaštite od lažnih optužbi za seksualno uznemiravanje ili zlostavljanje, smatrao je da se bilo kakvo miješanje u tjelesni integritet osobe mora propisati zakonom i biti podložno pristanku te osobe. Budući da to ovdje nije bio slučaj, miješanje nije bilo u skladu sa zakonom.

Maslova i Nalbandov protiv Rusije

24. siječnja 2008.

Vidi u nastavku pod „Silovanje i seksualno zlostavljanje“.

Yazgül Yılmaz protiv Turske

1. veljače 2011.

U ovom predmetu podnositeljica zahtjeva prigovorila je da je u dobi od 16 godina bila seksualno uznemiravana dok je bila u policijskom pritvoru. Bila je podvrgnuta ginekološkom pregledu – bez pratnje i bez njezinog pristanka ili pristanka njezinog skrbnika – kako bi se provjerilo je li njezin himen bio raskinut. Nakon što je oslobođena optužbi i puštena na slobodu, bolovala je od posttraumatskog stresa i depresije. Njezini navodi o zlostavljanju u pritvoru u velikoj su mjeri potkrijepljeni naknadnim medicinskim pregledima. Nikakvi stegovni postupci nisu pokrenuti protiv dotičnih zatvorskih liječnika.

Sud je napomenuo da u to vrijeme zakonom nisu bile propisane potrebne zaštitne mjere vezane uz preglede pritvorenica te da su bila potrebna dodatna jamstva za ginekološke preglede, posebice za maloljetnice. Uobičajena praksa automatskog obavljanja ginekoloških pregleda za pritvorenice – koja je trebala spriječiti lažne optužbe protiv policijskih službenika za seksualno zlostavljanje – nije bila u interesu pritvorenih žena i nije imala medicinsko opravdanje. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je seksualnom uznemiravanju, a ne silovanju, što se nije moglo opovrgnuti pregledom njezinog himena. Sud je napomenuo da se novim turskim Zakonom o kaznenom postupku uređuju ginekološki pregledi, ali u njemu nisu navedene nikakve posebne odredbe za maloljetne osobe. Presudio je da je došlo do **povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog postupanja) Konvencije i u pogledu ginekoloških pregleda podnositeljice zahtjeva u policijskom pritvoru i u pogledu neodgovarajuće istrage u odnosu na odgovorne osobe.

B.S. protiv Španjolske (br. 47159/08)

24. srpnja 2012.

Ovaj se predmet odnosio na ženu nigerijskog podrijetla koju je policija zaustavila dok je radila kao prostitutka u okolici grada Palma de Mallorca. Podnositeljica zahtjeva posebice je prigovorila da su ju državni policijski službenici verbalno i fizički zlostavljali kad su ju zaustavili radi ispitivanja. Nadalje je navela da je bila diskriminirana zbog svojeg zanimanja prostitutke, svoje boje kože i svojeg spola.

Sud je utvrdio da španjolska država nije provela odgovarajuću i učinkovitu istragu navoda podnositeljice zahtjeva o zlostavljanju u dva navrata kada je bila zaustavljena i ispitana na ulici te je došlo do **povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog i ponižavajućeg postupanja) Konvencije u njegovu postupovnom aspektu.

Nadalje je smatrao da domaći sudovi nisu uzeli u obzir posebnu ranjivost podnositeljice zahtjeva svojstvenu njezinoj situaciji Afrikanke koja radi kao prostitutka te stoga nisu ispunili svoju obvezu poduzimanja svih mogućih mjera kako bi utvrdili je li diskriminatorno ponašanje možda imalo ulogu u spornim događajima te je **došlo do povrede članka 14.** (zabrana diskriminacije) **u vezi s člankom 3.** Konvencije. Sud je u konačnici presudio da **nije došlo do povrede članka 3.** Konvencije u odnosu na navode podnositeljice zahtjeva o zlostavljanju.

İzci protiv Turske

23. srpnja 2013.

Ovaj se predmet odnosio na Turkinju koja je posebice prigovorila da ju je policija napala nakon što je sudjelovala u mirnom prosvjedu radi proslave Dana žena u Istanbulu te da se takva policijska brutalnost u Turskoj dopušta, a često i ne kažnjava.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije u njegovu materijalnom i postupovnom aspektu te **povrede članka 11.** (sloboda okupljanja) Konvencije. Posebice je smatrao da, kao u mnogim ranijim predmetima protiv Turske, policijski službenici nisu pokazali određeni stupanj tolerancije i suzdržanosti prije pokušaja rastjerivanja mnoštva koje nije bilo nasilno niti je predstavljalo opasnost za javni red te da je uporaba pretjerane sile protiv prosvjednika rezultirala ozljedom podnositeljice zahtjeva. Štoviše, propust turskih vlasti da pronađu i kazne odgovorne policijske službenike izazvao je ozbiljnu sumnju u ispunjavanje konvencijske obveze države da provede učinkovite istrage navoda o zlostavljanju. Konačno, uporaba prekomjernog nasilja od strane policijskih službenika imala je odvraćajući učinak na spremnost ljudi na prosvjedovanje.

U ovom predmetu Sud je ponovio da se trenutačno rješava velik broj zahtjeva protiv Turske glede prava na slobodu okupljanja i/ili prekomjerne uporabe sile tijekom prosvjeda od strane službenika odgovornih za provođenje zakona. Razmatrajući sustavni aspekt problema, od turskih je vlasti zatražio da **usvoje opće mjere u skladu s njihovim obvezama na temelju članka 46.** (obvezatna snaga i izvršenje presuda) Konvencije kako bi se spriječile daljnje slične povrede u budućnosti.

Afet Süreyya Eren protiv Turske

20. listopada 2015.

Nakon što je u lipnju 1999. godine uhićena zbog sumnje da je bila članica ilegalne političke organizacije, podnositeljica zahtjeva navela je da je u pritvoru bila podvrgnuta zlostavljanju koje je predstavljalo mučenje. Nadalje, tvrdila je da vlasti nisu provele učinkovitu istragu njezinih navoda o zlostavljanju.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 3.** (zabrana mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije u njegovu materijalnom i postupovnom aspektu. Imajući u vidu posebice prirodu i stupanj zlostavljanja te čvrste zaključke, do kojih se moglo doći na temelju dokaza, da je zlostavljanje počinjeno radi dobivanja informacija od podnositeljice zahtjeva o njezinoj pretpostavljenoj povezanosti s ilegalnom političkom organizacijom, Sud je utvrdio da je zlostavljanje uključivalo vrlo ozbiljnu i okrutnu patnju koja se jedino mogla opisati kao mučenje. Sud je također utvrdio da su istraga i kazneni postupak koji je uslijedio bili neodgovarajući te su stoga predstavljali kršenje postupovne obveze države na temelju članka 3.

Dilek Aslan protiv Turske

20. listopada 2015.

Nakon što je u listopadu 2006. godine uhićena dok je dijelila letke za podršku obiteljima osoba lišenih slobode, podnositeljica zahtjeva navela je da je bila podvrgnuta zlostavljanju od strane policije te je ustvrdila da vlasti nisu provele učinkovitu istragu tih navoda.

Također je tvrdila da je silom spriječena u dijeljenju letaka u kojima su bila izražena njezina mišljenja.

Dokazi pred Sudom nisu mu omogućili da utvrdi, izvan svake osnovane sumnje, da je podnositeljica zahtjeva bila podvrgnuta zlostavljanju od strane policije. Stoga je presudio da **nije došlo do povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije u njegovu materijalnom aspektu. S druge strane, Sud je utvrdio da vlasti nisu provele odgovarajuću i učinkovitu istragu navoda podnositeljice zahtjeva o zlostavljanju te je stoga presudio da je došlo do **povrede članka 3.** Konvencije u njegovu postupovnom aspektu. U konačnici, Sud je presudio da **nije došlo do povrede članka 10.** (sloboda izražavanja) Konvencije.

Postupci u tijeku

[Lopez Martinez protiv Španjolske \(br. 32897/16\)](#)

Španjolska Vlada obaviještena je o zahtjevu 3. svibnja 2017. godine.

Ovaj se predmet odnosi na istragu španjolskih vlasti u pogledu navoda podnositeljice zahtjeva o zlostavljanju od strane policije.

Sud je obavijestio španjolsku Vladu o zahtjevu te je strankama postavio pitanja na temelju članka 3. (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije.

Silovanje i seksualno zlostavljanje

[X i Y protiv Nizozemske \(br. 8978/80\)](#)

26. ožujka 1985.

Djevojku s mentalnim invaliditetom (druga podnositeljica zahtjeva), u kući za djecu s mentalnim poteškoćama u kojoj je živjela, silovao je rođak odgovorne osobe dan nakon njezinog šesnaestog rođendana (što je bila dob za pristanak na spolni odnos u Nizozemskoj). Bila je traumatizirana zbog tog iskustva, ali s obzirom na nisku mentalnu dob nije bila sposobna potpisati službeni prigovor. Njezin otac (prvi podnositelj zahtjeva) potpisao je prigovor umjesto nje, ali postupak protiv počinitelja nije pokrenut jer je djevojka morala sama podnijeti prigovor. Domaći sudovi priznali su da postoji nedostatak u zakonodavstvu.

Sud je podsjetio da, iako je cilj članka 8. (pravo na poštivanje privatnog i obiteljskog života) Konvencije u biti zaštita pojedinca od proizvoljnog miješanja od strane javnih vlasti, on ne prisiljava državu da se samo suzdrži od takvog miješanja: osim te prvenstveno negativne obveze, mogu postojati i pozitivne obveze svojstvene učinkovitom poštivanju privatnog ili obiteljskog života. U ovom predmetu, Sud je utvrdio da je zaštita koju građansko pravo pruža u slučaju prijestupa kakav je počinjen protiv druge podnositeljice zahtjeva nedostatna. U ovom su predmetu temeljne vrijednosti i bitni aspekti privatnog života bili dovedeni u pitanje. Učinkovita prevencija bila je neophodna u ovom području, a mogla se postići samo kaznenopravnim odredbama. Primijetivši da nizozemski Kazneni zakon podnositeljici nije pružio praktičnu i učinkovitu zaštitu, Sud je zaključio, uzimajući u obzir prirodu predmetnog prijestupa, da je druga podnositeljica zahtjeva bila žrtva **povrede članka 8.** Konvencije.

[Aydin protiv Turske](#)

25. rujna 1997.

Podnositeljica zahtjeva, mlada Turkinja kurdskog podrijetla (u dobi od 17 godina u relevantno vrijeme), uhićena je bez objašnjenja i odvedena u pritvor zajedno s još dvoje članova njezine obitelji. Stavljen joj je povez na oči, bila je pretučena, skinuta joj je odjeća, stavljena je u gumu i polijevana vodom pod pritiskom prije nego što ju je silovao pripadnik sigurnosnih snaga, a zatim ju je nekoliko osoba tuklo oko sat vremena. Naknadnim liječničkim pregledom od strane liječnika, koji se nikada prije nije bavio slučajem silovanja, utvrđeno je da je njezin himen raskinut te su uočene modrice na njezinim bedrima. Podnositeljica zahtjeva nadalje je tvrdila da su vlasti zastrašivale i uznemiravale njezinu obitelj kako bi ih prisilile da povuku svoj zahtjev pred Europskim sudom za ljudska prava. **Sud je naglasio da se silovanje pritvorenice od strane službenika države mora smatrati posebno teškim i odvratnim oblikom zlostavljanja s obzirom na lakoću kojom počinitelj može iskoristiti ranjivost i oslabljeni otpor svoje žrtve. Nadalje, silovanje ostavlja duboke**

psihičke ožiljke na žrtvi koji protekom vremena ne iscjeljuju jednako brzo kao drugi oblici tjelesnog i psihičkog nasilja. To je iskustvo kod podnositeljice moralo ostaviti osjećaj poniženosti i obeščaćenosti, kako u tjelesnom tako i u emocionalnom smislu. Sud se uvjerio kako akumulacija čina tjelesnog i psihičkog nasilja nanesenog podnositeljici zahtjeva dok je bila u pritvoru, a posebno okrutnog čina silovanja kojemu je bila podvrgnuta predstavljaju mučenje te je došlo do **povrede članka 3.** (zabrana mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije. Osim toga, zbog navoda o silovanju u pritvoru od strane dužnosnika, žrtvu su, uz svu odgovarajuću osjećajnost, morali pregledati neovisni liječnici odgovarajuće stručnosti. To se nije dogodilo, zbog čega je istraga bila manjkava, a podnositeljici je uskraćeno pravo na naknadu štete te je došlo do **povrede članka 13.** (pravo na djelotvoran pravni lijek) Konvencije.

M.C. protiv Bugarske (br. 39272/98)

4. prosinca 2003.

Podnositeljicu zahtjeva, u dobi od 14 godina (što je bila dob za pristanak na spolni odnos u Bugarskoj), silovala su dvojica muškaraca; plakala je tijekom i nakon silovanja, a kasnije ju je njezina majka odvela u bolnicu, gdje je utvrđeno da je njezin himen bio raskinut. Budući da se nije moglo utvrditi da se odupirala ili zvala pomoć, počinitelji nisu bili kazneno gonjeni.

Sud je utvrdio **povredu članka 3.** (zabrana ponižavajućeg postupanja) i **članka 8.** (pravo na poštovanje privatnog života) Konvencije, posebno primjećujući univerzalni trend prepoznavanja nedostatka pristanka kao bitnog elementa u utvrđivanju silovanja i seksualnog zlostavljanja. Žrtve seksualnog zlostavljanja, posebice mlade djevojke, često ne pružaju otpor iz psiholoških razloga (u obliku pasivne predaje ili disocijacije od silovanja) ili zbog straha od daljnjeg nasilja. Naglašavajući da države imaju obvezu kazneno goniti bilo koji nespornostni seksualni čin, čak i kad žrtva nije pružala fizički otpor, Sud je utvrdio da su i istraga u predmetu i bugarsko zakonodavstvo manjkavi.

Maslova i Nalbandov protiv Rusije

24. siječnja 2008.

Podnositeljicu zahtjeva, koja je bila pozvana na ispitivanje u lokalnu policijsku postaju, policijski su službenici prisilili da prizna da je sudjelovala u ubojstvu. Jedan joj je policijski službenik stavio lisice za palčeve, tukao ju je, silovao, a potom prisilio na oralni seks. Zatim su ju on i drugi službenik više puta udarili u trbuh, stavili joj plinsku masku na lice, blokirajući zrak kako bi ju ugušili, te su pustili struju kroz žice pričvršćene za njezine naušnice. Kad su joj dopustili da ode na zahod, pokušala je prerezati vene na ručnim zglobovima. Tri službenika tužiteljstva, nakon što su ju ispitali u policijskoj postaji, pili su alkohol i nastavili ju silovati. Podnositeljica zahtjeva podnijela je prigovor, navodeći da je bila silovana i mučena. Dokazano je, uz vjerojatnost od 99,99 %, da su na korištenom kondomu pronađenom u postaji bili tragovi njezinih vaginalnih stanica. Pronađene su jednokratne maramice s tragovima sperme kao i razni odjevni predmeti s tragovima sperme te vaginalnog tkiva iste skupine antigena kao kod podnositeljice zahtjeva. Međutim, sud je presudio da su prikupljeni dokazi nedopušteni jer se nije poštovao poseban postupak za pokretanje postupka protiv službenika tužiteljstva. Predmet je konačno obustavljen zbog nedostatka dokaza o kaznenom djelu.

Sud je napomenuo da su postojali brojni i nedvosmisleni dokazi u prilog verziji događaja podnositeljice zahtjeva. Nadalje je ponovio da se silovanje pritvorenice od strane službenika države mora smatrati posebno teškim i odvratnim oblikom zlostavljanja s obzirom na lakoću kojom počinitelj može iskoristiti ranjivost i oslabljeni otpor svoje žrtve. Tjelesno nasilje, a posebno okrutni činovi silovanja kojima je podnositeljica bila podvrgnuta predstavljaju mučenje te je došlo do **povrede članka 3.** (zabrana mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije. Nadalje, došlo je do **povrede članka 3.** Konvencije u njegovu postupovnom aspektu u pogledu neučinkovite istrage.

P.M. protiv Bugarske (br. 49669/07)

24. siječnja 2012.

Ovaj se predmet odnosio na prigovor podnositeljice zahtjeva da je, nakon što je silovana u dobi od trinaest godina, bugarskim vlastima trebalo više od petnaest godina da zaključe istragu koja je uslijedila te da nije imala na raspolaganju nikakvih pravnih sredstava protiv njihovog oklijevanja da kazneno gone njezine napadače.

Utvrdivši da je istraga prigovora podnositeljice zahtjeva zbog silovanja bila neučinkovita

iako su činjenično stanje predmeta i identitet počinitelja bili utvrđeni, Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog i ponižavajućeg postupanja) Konvencije u njegovu postupovnom aspektu.

I.G. protiv Republike Moldavije (br. 53519/07)

15. svibnja 2012.

Podnositeljica zahtjeva navela je da je u dobi od četrnaest godina bila silovana od strane poznanika (dvadesettrogodišnjeg muškarca koji je živio u istom susjedstvu kao i baka podnositeljice zahtjeva koju je često posjećivala). Posebice je prigovorila da vlasti nisu učinkovito istražile njezine navode.

Sud je presudio da istraga predmeta podnositeljice zahtjeva nije ispunila pretpostavke koje su svojstvene pozitivnim obvezama države da učinkovito istraži i kazni sve oblike silovanja i seksualnog zlostavljanja te je došlo do **povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije.

M. i drugi protiv Italije i Bugarske (br. 40020/03)

31. srpnja 2012.

Podnositelji zahtjeva, romskog podrijetla i bugarske nacionalnosti, prigovorili su da su njihovu kćer, nakon što su došli u Italiju kako bi pronašli posao, privatne osobe zadržale uz prijetnju oružjem, da je bila prisiljena raditi i krasti te da ju je seksualno zlostavljala romska obitelj u selu. Također su tvrdili da talijanske vlasti nisu na odgovarajući način istražile te događaje.

Sud je **prigovore** podnositelja zahtjeva **na temelju članka 4.** (zabrana ropstva i prisilnog rada) proglasio **nedopuštenima** kao očigledno neosnovanima. Utvrdio je da nije bilo dokaza u prilog prigovoru zbog trgovanja ljudima. Međutim, utvrdio je da talijanske vlasti nisu učinkovito istražile prigovore podnositelja zahtjeva da je njihova kći, maloljetnica u to vrijeme, bila više puta pretučena i silovana u vili u kojoj je zadržana. Sud je stoga presudio da je došlo do **povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije u njegovu postupovnom aspektu. Sud je u konačnici presudio da **nije došlo do povrede članka 3.** Konvencije u pogledu koraka koje su talijanske vlasti poduzele radi oslobađanja prve podnositeljice zahtjeva.

P. i S. protiv Poljske (br. 57375/08)

30. listopada 2012.

Podnositeljice zahtjeva bile su kći i njezina majka. Godine 2008., u dobi od četrnaest godina, prva podnositeljica zahtjeva zatrudnjela je nakon što je bila silovana. Podnositeljice zahtjeva posebice su prigovorile zbog nedostatka sveobuhvatnog zakonskog okvira koji bi prvog podnositeljici zahtjeva jamčio pravodoban i nesmetan pristup pobačaju pod uvjetima utvrđenim primjenjivim zakonima te zbog otkrivanja informacija o predmetu javnosti. Nadalje su prigovorile da su odvajanje prve podnositeljice zahtjeva od skrbi njezine majke i smještaj u sklonište za maloljetnike i kasnije u bolnicu bili nezakoniti te su ustvrdile da su okolnosti predmeta predstavljale nečovječno ili ponižavajuće postupanje.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 8.** (pravo na poštivanje privatnog života) Konvencije u pogledu utvrđivanja pristupa zakonitom pobačaju, u odnosu na obje podnositeljice zahtjeva, te u pogledu otkrivanja osobnih podataka podnositeljica zahtjeva. Nadalje, presudio je da je došlo do **povrede članka 5. stavka 1.** (pravo na slobodu i sigurnost) Konvencije, konkretno utvrdivši da je bitna svrha smještaja prve podnositeljice zahtjeva u sklonište za maloljetnike bila razdvajanje podnositeljice od njezinih roditelja i sprječavanje pobačaja. Konačno, način na koji su vlasti postupale s prvom podnositeljicom zahtjeva bio je za svaku osudu, a njezina patnja postigla je minimalni prag težine na temelju **članka 3.** (zabrana nečovječnog postupanja) Konvencije, te je **došlo do povrede** te odredbe.

O'Keefe protiv Irske

28. siječnja 2014. (Veliko vijeće)

Ovaj se predmet odnosio na pitanje odgovornosti države za seksualno zlostavljanje učenice u dobi od devet godina od strane učitelja laika, u irskoj državnoj školi 1973. godine. Podnositeljica zahtjeva posebice je prigovorila da irska država nije strukturirala sustav osnovnog obrazovanja tako da ju zaštiti od zlostavljanja te da nije istražila njezino zlostavljanje niti osigurala odgovarajući odgovor pravosudnih tijela. Također je tvrdila da nije mogla pribaviti priznanje ni naknadu zbog propusta države da ju zaštiti.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog i ponižavajućeg

postupanja) i **članka 13.** (pravo na djelotvoran pravni lijek) Konvencije u pogledu propusta irske države da zaštiti podnositeljicu zahtjeva od seksualnog zlostavljanja i njezine nemogućnosti da pribavi priznanje tog propusta na nacionalnoj razini. Nadalje je presudio da **nije došlo do povrede članka 3.** Konvencije u odnosu na istragu prigovora o seksualnom zlostavljanju u školi podnositeljice zahtjeva.

W. protiv Slovenije (br. 24125/06)

23. siječnja 2014.

Ovaj se predmet odnosio na kazneni postupak protiv skupine muškaraca koji su silovali podnositeljicu zahtjeva u travnju 1990. godine kad je imala 18 godina. Podnositeljica zahtjeva posebice je prigovorila da su dugi zastoji u kaznenom postupku bili protivni obvezi države da učinkovito goni kaznena djela počinjena protiv nje. Iako joj je na nacionalnoj razini dodijeljena naknada zbog trpljenja koje je bilo posljedica duljeg trajanja postupka, smatrala je da se iznos od 5.000 eura koji joj je isplaćen ne može smatrati dovoljnom zadovoljštinom.

Sud je presudio da je došlo do postupovne **povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog i ponižavajućeg postupanja) Konvencije, utvrdivši da kazneni postupak u odnosu na silovanje podnositeljice zahtjeva nije zadovoljio postupovne pretpostavke određene člankom 3.

M.A. protiv Slovenije (br. 3400/07) i N.D. protiv Slovenije (br. 16605/09)

15. siječnja 2015.

Podnositeljice zahtjeva prigovorile su da Slovenija nije osigurala učinkovit sustav kaznenog progona i suđenja protiv muškaraca koje su optužile za silovanje, a povezani kazneni postupak trajao je oko 26 godina u prvom predmetu te više od devet godina u drugom predmetu.

U oba predmeta Sud je presudio da je došlo do postupovne **povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog i ponižavajućeg postupanja) Konvencije, utvrdivši da kazneni postupci u odnosu na silovanje podnositeljica zahtjeva nisu zadovoljili postupovne pretpostavke određene člankom 3.

S.Z. protiv Bugarske (br. 29263/12)

3. ožujka 2015.

Podnositeljica zahtjeva posebice je prigovorila neučinkovitosti kaznenog postupka zbog protupravnog oduzimanja slobode, napada, silovanja i trgovanja ljudima počinjenima protiv nje. Posebice je prigovorila nedostatku istrage o mogućoj umiješanosti dvojice policijskih službenika i propustu kaznenog gonjenja dvaju njezinih napadača te prekomjernoj duljini istrage i suđenja u predmetu. Također je ustvrdila da su zbog prekomjerne duljine kaznenog postupka, u onoj mjeri u kojoj se odnosio na njezin zahtjev za naknadu štete, narušene pretpostavke prava na pošteno suđenje u razumnom roku. U konačnici je ustvrdila da njezin predmet ukazuje na brojne učestale probleme vezane uz neučinkovitost kaznenih postupaka u Bugarskoj.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije zbog nedostataka u provedenoj istrazi o protupravnom oduzimanju slobode i silovanju podnositeljice zahtjeva, imajući u vidu prekomjerne zastoje u kaznenom postupku i nedostatak istrage o određenim aspektima kaznenih djela. Sud je izrazio osobitu zabrinutost zbog činjenice da vlasti nisu smatrale potrebnim ispitati navode podnositeljice zahtjeva o mogućoj umiješanosti organizirane kriminalne mreže trgovanja ženama u ovom predmetu.

Sud je u ovom predmetu također primijetio da je već u više od 45 presuda protiv Bugarske utvrdio da vlasti nisu poštovale svoju obvezu provođenja učinkovite istrage. Utvrdivši da ti ponovljeni nedostaci ukazuju na postojanje sustavnog problema, smatrao je, na temelju **članka 46.** (obvezatna snaga i izvršenje presuda) Konvencije, da je obveza Bugarske bila, u suradnji s Odborom ministara Vijeća Europe, odlučiti koje su opće mjere potrebne u praktičnom smislu kako bi se spriječile druge slične povrede Konvencije u budućnosti.

I.P. protiv Republike Moldavije (br. 33708/12)

28. travnja 2015.

Podnositeljica zahtjeva navela je da ju je silovao muškarac s kojim je bila u vezi više od godinu dana. Konkretno je ustvrdila da moldavske vlasti nisu učinkovito istražile njezine navode o silovanju i da nije imala na raspolaganju učinkovita kaznena ni građanskopravna

sredstva zbog silovanja niti protiv neodgovarajuće istrage.

Sud je presudio da je došlo do postupovne **povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije, utvrdivši da istraga predmeta podnositeljice zahtjeva nije ispunila pretpostavke koje su svojstvene pozitivnim obvezama države da učinkovito istraži i kazni sve oblike silovanja i seksualnog zlostavljanja. Također je presudio da je došlo do **povrede članka 13.** (pravo na djelotvoran pravni lijek) Konvencije **u vezi s člankom 3.** u odnosu na prigovor podnositeljice zahtjeva zbog nedostatka građanskopravnih sredstava.

Y. protiv Slovenije (br. 41107/10)

28. svibnja 2015.

Ovaj se predmet odnosio na prigovor mlade žene na kazneni postupak pokrenut protiv obiteljskog prijatelja, kojeg je optužila da ju je više puta seksualno zlostavljao dok je bila maloljetnica, navodeći da je postupak bio pretjerano dug i traumatičan za nju. Podnositeljica zahtjeva konkretno je ustvrdila da su istraga o njezinom navodu da je bila seksualno zlostavljana i sudski postupak koji je uslijedio bili nerazumno odlagani – s obzirom na to da je prošlo sedam godina između podnošenja prigovora i izricanja prvostupanjske presude. Nadalje je prigovorila povredi njezinog osobnog integriteta tijekom kaznenog postupka, a posebice da je bila traumatizirana jer ju je sam okrivljenik unakrsno ispitivao na dvama ročištima u njezinom predmetu.

Sud je presudio da je došlo do **povrede** postupovnih obveza države na temelju **članka 3.** (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije, konkretno utvrdivši da se, iako je nemoguće nagađati je li na ishod postupka utjecala činjenica da je prošlo više od sedam godina između podnošenja prijave podnositeljice i donošenja prvostupanjske presude, takvo odlaganje nije moglo uskladiti s pretpostavkom brzine. Sud je također presudio da je došlo do **povrede članka 8.** (pravo na poštivanje privatnog i obiteljskog života) Konvencije, utvrdivši da slovenske vlasti nisu zaštitile osobni integritet podnositeljice zahtjeva tijekom kaznene istrage i suđenja. Konkretno, trebale su spriječiti navodnog napadača u korištenju uvredljivih i ponižavajućih primjedbi dok ju je unakrsno ispitivao tijekom suđenja. Vlasti su, ipak, poduzele niz mjera kako bi spriječile daljnje izazivanje traume kod podnositeljice zahtjeva. Međutim, s obzirom na osjetljivost predmeta i njezinu dob u vrijeme kada se navodno seksualno zlostavljanje događalo, bio bi potreban osobito obziran pristup. Što se tiče prirode unakrsnog ispitivanja od strane samog okrivljenika, Sud je napomenuo da se, unatoč činjenici da se obrani morao omogućiti određeni stupanj slobode prilikom osporavanja vjerodostojnosti iskaza podnositeljice, unakrsno ispitivanje nije smjelo upotrijebiti kao sredstvo zastrašivanja ili ponižavanja svjedoka.

B.V. protiv Belgije (br. 61030/08)

2. svibnja 2017.

Podnositeljica zahtjeva posebice je prigovorila da nije provedena potpuna i sveobuhvatna istraga te da nije imala djelotvorno pravno sredstvo zbog silovanja i nedoličnog napada od strane kolege.

Sud je presudio da je došlo do postupovne **povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije. Konkretno je utvrdio da su navodi podnositeljice zahtjeva bili dokazivi te su se stoga mogli smatrati prigovorima postupanju protivnom članku 3. Konvencije. Prema tome, s obzirom na obvezu države da provede učinkovitu istragu, vlasti su, čim je podnijela svoj prigovor, trebale odmah iskoristiti sve dostupne mogućnosti za utvrđivanje činjenica i, prema potrebi, okolnosti navodnih djela silovanja i nedoličnog napada. Stoga se nije moglo smatrati, u takvim okolnostima, da je istraga bila ozbiljna i temeljita.

Postupci u tijeku

J.L. protiv Italije (br. 5671/16)

Talijanska Vlada obaviještena je o zahtjevu 29. siječnja 2018. godine.

Ovaj se predmet odnosi na prigovor podnositeljice zahtjeva zbog kaznenog postupka pokrenutog protiv šestorice muškaraca, koje je optužila da su ju seksualno zlostavljali.

Sud je obavijestio talijansku Vladu o zahtjevu te je strankama postavio pitanja na temelju članaka 8. (pravo na poštivanje privatnog života) i 14. (zabrana diskriminacije) Konvencije.

Rizik od zlostavljanja u slučaju protjerivanja

Genitalno sakaćenje žena

Collins i Akaziebie protiv Švedske

8. ožujka 2007. (odluka o dopuštenosti)

Podnositeljice zahtjeva, nigerijske državljanke, jesu majka i kći. Tvrdile su da bi bile podvrgnute genitalnom sakaćenju u slučaju vraćanja u Nigeriju, protivno članku 3. (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije. Švedski Odbor za migracijsku politiku odbacio je njihove zahtjeve za azil, status izbjeglice ili boravišnu dozvolu, navodeći, *inter alia*, da je genitalno sakaćenje žena zakonom zabranjeno u Nigeriji te da se ta zabrana poštuje u barem šest nigerijskih saveznih država. Prema tome, ako bi se podnositeljice zahtjeva vratile u jednu od tih država, malo je vjerojatno da bi bile prisiljene podvrgnuti se genitalnom sakaćenju. Podnositeljice zahtjeva bezuspješno su uložile žalbu, tvrdeći da je praksa genitalnog sakaćenja žena opstala unatoč zakonu protiv njega te da se to djelo nikada nije kazneno gonilo ni kaznilo.

Sud je zahtjev proglasio **nedopuštenim** kao očigledno neosnovan, utvrdivši da podnositeljice zahtjeva nisu dokazale tvrdnju da bi se suočile sa stvarnim i konkretnim rizikom od podvrgavanja genitalnom sakaćenju po povratku u Nigeriju. Nije bilo sporno da izlaganje žene genitalnom sakaćenju predstavlja zlostavljanje protivno članku 3. (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije. Također nije bilo sporno da su žene u Nigeriji tradicionalno bile izložene genitalnom sakaćenju i da u određenoj mjeri još uvijek jesu izložene. Međutim, nekoliko saveznih država u Nigeriji zakonom je zabranilo genitalno sakaćenje, uključujući i državu iz koje su došle podnositeljice zahtjeva. Nadalje, dok je bila trudna, prva podnositeljica zahtjeva nije odlučila otići u neku drugu državu u Nigeriji ili u susjednu državu gdje bi ipak mogla primati pomoć i podršku od svoje obitelji. Umjesto toga, uspjela je pribaviti potrebna praktična i financijska sredstva za putovanje u Švedsku, pokazujući time značajnu snagu i nezavisnost. Gledano u tom svjetlu, bilo je teško shvatiti zašto ne bi mogla zaštititi kćer od podvrgavanja genitalnom sakaćenju, ako ne u svojoj matičnoj državi, onda barem u jednoj od drugih država u Nigeriji u kojima je genitalno sakaćenje žena zakonom zabranjeno i/ili manje rasprostranjeno.

Izevbekhai protiv Irske

17. svibnja 2011. (odluka o dopuštenosti)

Podnositeljica zahtjeva i njezine dvije kćeri tvrdile su da bi djevojčice bile izložene riziku od genitalnog sakaćenja u slučaju vraćanja obitelji u Nigeriju, protivno članku 3. (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije. Navele su da je najstarija kći majke umrla u dobi od jedne godine od obilnog krvarenja nakon genitalnog sakaćenja od strane „starješine“. Obitelj je napustila Nigeriju i otišla u Irsku zbog pritiska očeve obitelji da se na dvjema mlađim djevojčicama izvrši genitalno sakaćenje. Njihov zahtjev za azil bio je neuspješan.

Sud je zahtjev proglasio **nedopuštenim** kao očigledno neosnovanim. Konkretno je utvrdio da postoje čvrsti razlozi za sumnju u tvrdnje o rođenju i smrti najstarije kćeri. Obitelj je također bila na financijski i društveno povlaštenom položaju u Nigeriji. Prva podnositeljica zahtjeva bila je obrazovan stručnjak, a njezin suprug i roditelji bili su protiv genitalnog sakaćenja žena. Ni ona ni njezin suprug nisu pokušali prijaviti bilo kakav problem u vezi s njihovim kćerima i genitalnim sakaćenjem policiji, zatražiti pomoć ili preseliti se u sjevernu Nigeriju, gdje je stopa genitalnog sakaćenja žena znatno niža ili vrlo niska. Sud je stoga smatrao da bi ona i njezin suprug mogli zaštititi kćeri od genitalnog sakaćenja ako budu vraćeni u Nigeriju.

Omeredo protiv Austrije

20. rujna 2011. (odluka o dopuštenosti)

Podnositeljica zahtjeva, rođena 1973. godine, pobjegla je iz Nigerije 2003. godine kako bi izbjegla genitalno sakaćenje. Njezina je sestra već bila umrla od posljedica sakaćenja te je podnositeljica navela da postoji rizik da bi ju stanovnici sela ubili ako odbije i da joj je majka rekla da mora surađivati. Njezin zahtjev za azil bio je neuspješan.

Sud je predmet proglasio **nedopuštenim** kao očigledno neosnovanim. Nije bilo sporno da bi izlaganje bilo koje osobe, djece ili odraslih, genitalnom sakaćenju žena predstavljalo

zlostavljanje protivno članku 3. (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije. Međutim, Sud je napomenuo da su domaće vlasti, iako su utvrdile da je strah podnositeljice zahtjeva da će biti prisiljena podvrgnuti se genitalnom sakaćenju u Nigeriji osnovan, smatrale da je na raspolaganju imala alternativu bijega unutar zemlje. Sud je stoga morao ocijeniti osobnu situaciju podnositeljice zahtjeva u Nigeriji. U tom je smislu utvrdio da je, s obzirom na svoje obrazovanje i radno iskustvo kao krojačica, bilo razloga za uvjerenje da bi podnositeljica zahtjeva mogla izgraditi život u Nigeriji bez potrebe da se oslanja na podršku svoje obitelji.

Sow protiv Belgije

19. siječnja 2016.

Podnositeljica zahtjeva prigovorila je da bi, u slučaju udaljenja u Gvineju, njezinu zemlju podrijetla, riskirala podvrgavanje postupku daljnjeg sakaćenja te da nije imala na raspolaganju nikakvo učinkovito pravno sredstvo u odnosu na svoj prigovor.

Sud je presudio da **ne bi došlo do povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije u slučaju udaljenja podnositeljice u njezinu zemlju podrijetla, utvrdivši da nije dokazala postojanje stvarnog rizika od podvrgavanja postupku daljnjeg sakaćenja u slučaju udaljenja u Gvineju. Sud je također presudio da **nije došlo do povrede članka 13.** (pravo na djelotvoran pravni lijek) Konvencije **u vezi s člankom 3.**

Bangura protiv Belgije

14. lipnja 2016. (brisanje zahtjeva s liste predmeta)

Podnositeljica zahtjeva u ovom predmetu navela je da bi riskirala genitalno sakaćenje u slučaju vraćanja u Sijera Leone, njezinu zemlju podrijetla.

Napominjući posebice da je u siječnju 2016. godine podnositeljica zahtjeva dobila boravišnu dozvolu u kontekstu svojeg zahtjeva za spajanje obitelji u odnosu na supruga te da, stoga, trenutačno kao ni u duljem razdoblju ne postoji rizik da bi mogla biti udaljena u Sijera Leone, Sud je, u skladu s člankom 37. (brisanje zahtjeva s liste) Konvencije, smatrao da više nije opravdano nastaviti ispitivanje zahtjeva te je **odlučio izbrisati zahtjev s liste predmeta.**

Zločin iz časti i zlostavljanje u obitelji

A.A. i drugi protiv Švedske (br. 14499/09)

28. lipnja 2012.

Ovaj se predmet odnosio na jemenske državljane (majku i njezino petero djece) koji žive u Švedskoj gdje čekaju izvršenje naloga za deportaciju. Naveli su da bi se, u slučaju deportacije u Jemen, suočili sa stvarnim rizikom da postanu žrtve zločina iz časti jer nisu poslušali svojeg supruga/oca te su napustili zemlju bez njegovog dopuštenja. Švedski sudovi smatrali su da su se problemi obitelji podnositeljice zahtjeva uglavnom odnosili na osobnu sferu i da su bili povezani s financijskim pitanjima, a ne časti.

Sud je utvrdio da u ovom predmetu nije dokazano postojanje značajnih razloga za uvjerenje da bi podnositelji zahtjeva bili izloženi stvarnom riziku da budu ubijeni ili podvrgnuti nečovječnom ili ponižavajućem postupanju u slučaju deportacije u Jemen te je stoga presudio da **provedba naloga za deportaciju protiv podnositelja zahtjeva ne bi dovela do povrede članka 2.** (pravo na život) **ili 3.** (zabrana nečovječnog i ponižavajućeg postupanja) Konvencije.

R.D. protiv Francuske (br. 34648/14)

16. lipnja 2016.

Ovaj se predmet odnosio na postupak za deportaciju podnositeljice zahtjeva u Gvineju, njezinu zemlju podrijetla. Budući da se udala za kršćanina, trpjela je različite oblike nasilne odmazde od strane svojeg oca i braće muslimana. Podnositeljica zahtjeva posebice je navela da bi, u slučaju provedbe deportacije u Gvineju, bila izložena riziku od postupanja protivnog članku 3. (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije.

Sud je presudio da bi **deportacija podnositeljice zahtjeva u Gvineju predstavljala povredu članka 3.** (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije.

Rizik od trgovanja ljudima ili ponovnog trgovanja ljudima

L.R. protiv Ujedinjenog Kraljevstva (br. 49113/09)

14. lipnja 2011. (brisanje zahtjeva s liste predmeta)

Podnositeljica zahtjeva tvrdila je da ju je iz Italije u Ujedinjeno Kraljevstvo prodao Albanac koji ju je prisilio na prostituciju u noćnom klubu te je uzimao sav novac zarađen tom prostitucijom. Pobjegla je i počela živjeti u trajnom skloništu. Tvrdila je da bi, u slučaju udaljenja iz Ujedinjenog Kraljevstva u Albaniju, bila izložena riziku od postupanja protivnog člancima 2. (pravo na život), 3. (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja), 4. (zabrana ropstva i prisilnog rada) i 8. (pravo na poštivanje privatnog i obiteljskog života) Konvencije.

Sud je **odlučio izbrisati predmet s liste**, u skladu s člankom 37. (brisanje zahtjeva s liste) Konvencije, jer je utvrdio da je podnositeljici zahtjeva i njezinoj kćeri priznat status izbjeglice u Ujedinjenom Kraljevstvu i da više nije postojao nikakav rizik da će biti udaljene u Albaniju. Vlada se također obvezala platiti podnositeljici zahtjeva iznos pravnih troškova koji su joj nastali.

V.F. protiv Francuske (br. 7196/10)

29. studenog 2011. (odluka o dopuštenosti)

Ovaj se predmet odnosio na postupak za deportaciju podnositeljice zahtjeva u Nigeriju, njezinu zemlju podrijetla. Podnositeljica zahtjeva posebice je tvrdila da bi, u slučaju protjerivanja u Nigeriju, bila izložena riziku od prisilnog vraćanja u lanac prostitucije iz kojeg je pobjegla i izlaganja odmazdi od strane umiješanih osoba te da ju nigerijske vlasti ne bi mogle zaštititi. Prema njezinom mišljenju, francuske vlasti imale su dužnost ne protjerivati potencijalne žrtve trgovine ljudima.

Sud je zahtjev proglasio **nedopuštenim** kao očigledno neosnovan. Iako je bio svjestan razmjera trgovanja ženama iz Nigerije u Francuskoj i poteškoća s kojima su se te žene suočavale prilikom podnošenja prijave vlastima radi ostvarivanja zaštite, ipak je smatrao da informacije koje je podnositeljica zahtjeva pružila u ovom predmetu nisu dovoljne da bi se dokazalo da je policija znala ili je trebala znati, kada je izdala nalog za njezinu deportaciju, da je podnositeljica zahtjeva bila žrtva mreže trgovanja ljudima. U pogledu rizika da bi se podnositeljica zahtjeva prisilno vratila u lanac u prostitucije u Nigeriji, Sud je primijetio da je, iako nigerijsko zakonodavstvo o sprječavanju prostitucije i borbi protiv takvih mreža nije u potpunosti ostvarilo svoje ciljeve, ipak postignut značajan napredak te da bi podnositeljica zahtjeva dobila pomoć nakon povratka.

Vidi također: **Idemugia protiv Francuske**, odluka o dopuštenosti od 27. ožujka 2012.

F.A. protiv Ujedinjenog Kraljevstva (br. 20658/11)

10. rujna 2013. (odluka o dopuštenosti)

Podnositeljica zahtjeva, državljanka Gane, navela je da je prodana u Ujedinjeno Kraljevstvo i prisiljena na prostituciju. Posebice je prigovorila da bi ju udaljenje u Ganu izložilo riziku padanja u ruke istih ili drugih trgovaca ljudima. Nadalje je navela da, budući da je u Ujedinjenom Kraljevstvu zaražena HIV-om, što je bila izravna posljedica trgovine ljudima i seksualnog iskorištavanja, država ima pozitivnu obvezu dopustiti joj da ostane u Ujedinjenom Kraljevstvu kako bi imala pristup potrebnoj zdravstvenoj skrbi.

Sud je prigovore podnositeljice zahtjeva na temelju članka 3. (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) i 4. (zabrana ropstva i prisilnog rada) proglasio **nedopuštenima**. Posebice je napomenuo da je podnositeljica zahtjeva mogla podnijeti sve prigovore na temelju Konvencije u žalbi Višem sudu (*Upper Tribunal*). Budući da nije podnijela zahtjev za dopuštenje za podnošenje žalbe Višem sudu, nije zadovoljila pretpostavke članka 35. stavka 1. (uvjeti dopuštenosti) Konvencije.

O.G.O. protiv Ujedinjenog Kraljevstva (br. 13950/12)

18. veljače 2014. (brisanje zahtjeva s liste predmeta)

Podnositeljica zahtjeva, nigerijska državljanka, koja je tvrdila da je žrtva trgovanja ljudima, prigovorila je da bi ju protjerivanje u Nigeriju izložilo stvarnom riziku da ponovno postane žrtva trgovanja ljudima. Sud je **odlučio izbrisati zahtjev s liste predmeta**, u skladu s člankom 37. (brisanje zahtjeva s liste) Konvencije, napominjući da podnositeljica zahtjeva više nije bila izložena riziku od udaljenja jer su joj priznati status izbjeglice i pravo na boravak na neodređeno vrijeme u Ujedinjenom Kraljevstvu. Štoviše, vlasti Ujedinjenog Kraljevstva potvrdile su da je bila žrtva trgovanja ljudima.

Socijalna isključenost

N. protiv Švedske (br. 23505/09)

20. srpnja 2010.

Podnositeljica zahtjeva, udana afganistanska državljanka koja je u izvanbračnoj vezi s muškarcem u Švedskoj, tvrdila je da bi, u slučaju vraćanja u Afganistan, bila izložena riziku od socijalne isključenosti, duge kazne zatvora ili čak smrti. Njezini zahtjevi za azil bili su neuspješni.

Sud je utvrdio da bi **deportacija** podnositeljice zahtjeva iz Švedske u Afganistan **predstavljala povredu članka 3.** (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kazne) Konvencije. Napomenuo je da su žene posebno izložene riziku od zlostavljanja u Afganistanu ako se čini da se ne ponašaju u skladu s rodnim ulogama koje im dodjeljuju društvo, tradicija, pa čak i pravni sustav. Sama činjenica da je podnositeljica zahtjeva živjela u Švedskoj mogla bi se smatrati prelaskom granica prihvatljivog ponašanja. Činjenica da se htjela razvesti od supruga te da više nije htjela živjeti s njim mogla bi dovesti do ozbiljnih posljedica opasnih po život. Na temelju Šijitskog zakona o osobnom statusu iz travnja 2009. godine, žene su obvezne ispunjavati seksualne zahtjeve svojih supruga te ne smiju napuštati dom bez njihovog dopuštenja. U izvješćima je nadalje bilo vidljivo da je oko 80 % Afganistanki pogođeno obiteljskim nasiljem, a vlasti te postupke smatraju legitimnima te ih kazneno ne gone. Žene bez pratnje, ili žene bez pratnje bliskog muškog srodnika („mahram“), suočene su sa stalnim ozbiljnim ograničenjima osobnog i profesionalnog života te su osuđene na socijalnu isključenost. Jasno je da često nemaju sredstava za preživljavanje ako ih ne štiti muški srodnik. U posebnim okolnostima ovog predmeta postojali su značajni razlozi za uvjerenje da bi se, u slučaju deportacije u Afganistan, podnositeljica zahtjeva suočila s različitim kumulativnim rizicima odmazde od strane muža, njegove obitelji, njezine obitelji i afganistanskog društva, obuhvaćene člankom 3. Konvencije.

W.H. protiv Švedske (br. 49341/10)

8. travnja 2015. (Veliko vijeće)

Ovaj se predmet odnosio na protjerivanje iz Švedske u Irak koje je prijetilo tražiteljici azila, pri čemu je ona navela da bi bila izložena riziku od zlostavljanja kao neudana žena mandejske vjeroispovijesti, ranjive etničke/vjerske manjine. Podnositeljica zahtjeva ustvrdila je da bi, kao razvedena pripadnica male, ranjive etničke/vjerske manjine, bila izložena stvarnom riziku od nečovječnog i ponižavajućeg postupanja ako bude vraćena u Irak. Posebice je navela da bi, bez muške potpore ili preostalih srodnika u Iraku, bila izložena riziku od progona, napada, silovanja, prisilnog preobraćenja na neku drugu religiju i prisilnog braka.

Sud je primijetio da je podnositeljici zahtjeva odobrena boravišna dozvola nakon odluke Odbora za migracijsku politiku od 15. listopada 2014. godine. Odbor je utvrdio da je zbog prevladavajuće opće sigurnosne situacije u Bagdadu, kao i činjenice da je podnositeljica zahtjeva ženska pripadnica vjerske manjine i da nema nikakvu društvenu potporu u Iraku, podnositeljici potrebna zaštita u Švedskoj. Nakon što je donesena ova odluka, podnositeljica zahtjeva ustvrdila je da više ne želi ustrajati u zahtjevu pred Sudom. Sud je stoga smatrao da je predmet riješen na nacionalnoj razini. Isto tako, nije utvrdio nikakve posebne okolnosti u pogledu poštivanja ljudskih prava kako su definirana u Europskoj konvenciji i njezinim Protokolima koje bi obvezale Sud da nastavi ispitivati njezin predmet. Bilo je stoga **prikladno brisati zahtjev s liste predmeta Suda.**

R.H. protiv Švedske (br. 4601/14)

10. rujna 2015.

Podnositeljica zahtjeva, somalska državljanka, navela je da bi, u slučaju udaljenja u Mogadishu, bila izložena stvarnom riziku da ju njezini ujaci ubiju jer nije pristala na prisilni brak prije bijega iz Somalije ili da bude prisiljena udati se za muškarca protiv svoje volje nakon povratka. Nadalje je tvrdila da je opća situacija za žene u Somaliji vrlo teška, osobito za one – poput nje – koje nemaju mušku potporu te su još više ranjive.

Sud je presudio da **deportacija** podnositeljice zahtjeva u Mogadishu **ne bi predstavljala povredu članka 3.** (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije. Iako nije zanemario tešku situaciju žena u Somaliji, uključujući i u Mogadishuu, Sud nije mogao, na temelju konkretnih činjenica predmeta podnositeljice zahtjeva, utvrditi da bi bila

izložena stvarnom riziku od postupanja protivnog članku 3. ako bude vraćena u taj grad. Bilo je značajnih nedosljednosti u njezinim podnescima, a tvrdnje o njezinim osobnim iskustvima i opasnostima s kojima bi se suočila nakon povratka nisu bile uvjerljive. Također nije bilo osnova za utvrđenje da bi se u Mogadishu vratila sama kao žena koja je izložena rizicima koje takva situacija podrazumijeva. Naprotiv, Sud je smatrao da bi imala pristup obiteljskoj podršci i muškoj zaštiti. Također nije dokazano da bi morala pribjeći životu u kampu za izbjeglice i raseljene osobe.

Trgovanje ljudima¹

Rantsev protiv Cipra i Rusije

7. siječnja 2010.

Podnositelj zahtjeva bio je otac mlade žene koja je umrla na Cipru kamo je otišla raditi u ožujku 2001. godine. Prigovorio je da ciparska policija nije učinila sve što je bilo moguće kako bi zaštitila njegovu kćer od trgovanja ljudima dok je bila živa i kaznila osobe odgovorne za njezinu smrt. Također je prigovorio propustu ruskih vlasti da istraže trgovanje njegovom kćeri i njezinu smrt te da poduzmu korake kako bi ju zaštitile od rizika od trgovanja ljudima.

Sud je napomenuo da se trgovanje ljudima, kao i ropstvo, po svojoj prirodi i cilju iskorištavanja, temelji na ostvarivanju moći koja proizlazi iz prava vlasništva; u trgovanju ljudima s ljudskim bićima se postupa kao s robom koja se može kupiti i prodati te prisiliti na rad; ona podrazumijeva strogi nadzor aktivnosti žrtava, čija su kretanja obično ograničena; i uključuje nasilje i prijetnje žrtvama. Prema tome, Sud je presudio da je samo trgovanje ljudima zabranjeno člankom 4. (zabrana ropstva i prisilnog rada) Konvencije. Zaključio je da je od strane Cipra došlo do **povrede pozitivnih obveza na temelju članka 4.** Konvencije po dvjema osnovama: prvo, zbog propusta u uspostavljanju odgovarajućeg pravnog i upravnog okvira za borbu protiv trgovanja ljudima koja je posljedica postojećeg viznog režima umjetnika, i drugo, zbog propusta policije da poduzme operativne mjere kako bi zaštitila kćer podnositelja zahtjeva od trgovanja ljudima, unatoč okolnostima koje su izazvale osnovanu sumnju da je mogla biti žrtva trgovanja ljudima. Sud je presudio da je i od strane Rusije došlo do povrede članka 4. Konvencije zbog propusta da istraži kako i gdje je kći podnositelja zahtjeva bila vrbovana i, posebice, da poduzme korake kako bi utvrdila identitet osoba koje su sudjelovale u njezinom vrbovanju ili kako bi utvrdila metode vrbovanja.

Sud je nadalje presudio da je došlo do **povrede članka 2.** (pravo na poštivanje privatnog života) Konvencije od strane Cipra zbog propusta ciparskih vlasti da učinkovito istraže smrt kćeri podnositelja zahtjeva.

L.E. protiv Grčke (br. 71545/12)

21. siječnja 2016.

Ovaj se predmet odnosio na prigovor nigerijske državljanke koja je bila prisiljena na prostituciju u Grčkoj. Iako joj je službeno priznat status žrtve trgovanja ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja, podnositeljica zahtjeva morala je čekati devet mjeseci nakon što je obavijestila vlasti o svojoj situaciji da joj pravosudni sustav prizna taj status. Konkretno je ustvrdila da je zbog propusta grčkih vlasti da ispune svoje pozitivne obveze na temelju članka 4. (zabrana ropstva i prisilnog rada) Konvencije došlo do povrede te odredbe.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 4.** (zabrana ropstva i prisilnog rada) Konvencije. Posebice je utvrdio da je učinkovitost prethodne istrage i istrage predmeta koja je uslijedila bila narušena brojnim nedostacima. U pogledu upravnih i sudskih postupaka, Sud je također napomenuo da je došlo do brojnih odlaganja i propusta u odnosu na postupovne obveze grčke države. U ovom predmetu Sud je također presudio da je došlo do **povrede članka 6. stavka 1.** (pravo na pošteno suđenje u razumnom roku) Konvencije, utvrdivši da je duljina trajanja predmetnog postupka bila prekomjerna za jednu razinu nadležnosti te nije ispunila pretpostavku „razumnog roka“. U konačnici, Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 13.** (pravo na djelotvoran pravni lijek) Konvencije zbog nedostatka pravnog sredstva u domaćem pravu kojim bi

¹Vidi također informativni letak „Trgovanje ljudima“

podnositeljica zahtjeva mogla ostvariti svoje pravo na suđenje u razumnom roku.

J. i drugi protiv Austrije (br. 58216/12)

17. siječnja 2017.

Ovaj se predmet odnosio na istragu od strane austrijskih vlasti o navodima u vezi s trgovanjem ljudima. Podnositeljice zahtjeva, dvije filipinske državljanke, koje su otišle raditi kao domaćice ili au pairs u Ujedinjene Arapske Emirate, navele su da su im njihovi poslodavci oduzeli putovnice i iskorištavali ih. Tvrdile su da se takvo postupanje nastavilo tijekom kratkog boravka u Beču kamo su ih poslodavci odveli i gdje su naposljetku uspjele pobjeći. Nakon što su podnositeljice zahtjeva podnijele kaznenu prijavu protiv svojih poslodavaca u Austriji, vlasti su utvrdile da nemaju nadležnost nad navodnim djelima koja su počinjena u inozemstvu te su odlučile obustaviti istragu u predmetu podnositeljica zahtjeva u odnosu na događaje u Austriji. Podnositeljice zahtjeva tvrdile da su bile podvrgnute prisilnom radu i trgovanju ljudima te da austrijske vlasti nisu provele učinkovitu i iscrpnu istragu njihovih navoda. Posebice su tvrdile da se događaji u Austriji nisu mogli promatrati izolirano te da su austrijske vlasti prema međunarodnom pravu bile dužne istražiti i one događaje koji su se dogodili u inozemstvu.

Utvrdivši da su austrijske vlasti ispunile svoju dužnost pružanja zaštite podnositeljicama zahtjeva kao (mogućim) žrtvama trgovanja ljudima, Sud je presudio da **nije došlo do povrede članka 4.** (zabrana prisilnog rada) **ni do povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije. Posebno je napomenuo da nije postojala nikakva obveza na temelju Konvencije da se provede istraga zapošljavanja podnositeljica zahtjeva na Filipinima ili njihovo navodno iskorištavanje u Ujedinjenim Arapskim Emiratima s obzirom na to da, na temelju članka 4. Konvencije, države nisu dužne osigurati univerzalnu nadležnost nad kaznenim djelima povezanim s trgovanjem ljudima koja su počinjena u inozemstvu. U vezi s događajima u Austriji, Sud je zaključio da su vlasti poduzele sve korake koji su se mogli razumno očekivati u toj situaciji. Podnositeljice zahtjeva, koje je zastupala nevladina udruga koju financira država, bile su ispitane od strane posebno obučanih policijskih službenika, dobile su boravišne i radne dozvole radi reguliranja njihova boravka u Austriji, te je zabranjeno otkrivanje njihovih osobnih podataka. Štoviše, istraga navoda podnositeljica zahtjeva o njihovom boravku u Beču bila je dovoljna, a ocjena vlasti bila je razumna s obzirom na činjenično stanje predmeta i dostupne dokaze. Bilo kakvi daljnji koraci u tom predmetu – kao što je suočavanje poslodavaca podnositeljica zahtjeva – ne bi imali razumne izgleda za uspjeh, budući da između Austrije i Ujedinjenih Arapskih Emirata ne postoji sporazum o pružanju pravne pomoći i s obzirom na to da su se podnositeljice zahtjeva obratile policiji otprilike godinu dana nakon predmetnih događaja.

Postupci u tijeku

T.I. i drugi protiv Grčke (br. 40311/10)

Grčka Vlada obaviještena je o zahtjevu 6. rujna 2016. godine

Tri ruske državljanke kojima je priznat status žrtve trgovanja ljudima, prigovaraju posebice zbog propusta grčke države da izvrši svoje obveze kažnjavanja i kaznenog progona djela vezanih uz trgovinu ljudima u njihovim predmetima.

Sud je obavijestio grčku Vladu o zahtjevu te je strankama postavio pitanja na temelju članka 4. (zabrana ropstva i prisilnog rada), 6. (pravo na pošteno suđenje) i 13. (pravo na djelotvoran pravni lijek) Konvencije.

Nasilje od strane privatnih osoba

Sandra Janković protiv Hrvatske

5. ožujka 2009.

Podnositeljica zahtjeva je prigovorila da joj, unatoč nastojanjima da ostvari pokretanje istrage o napadu i prijetnjama od strane njezinih sustanara, vlasti nisu osigurale odgovarajuću zaštitu.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 8.** (pravo na poštovanje privatnog života) Konvencije jer hrvatske vlasti podnositeljici zahtjeva nisu pružile odgovarajuću zaštitu protiv napada na njezin fizički integritet te zbog načina na koji su kaznenopravni mehanizmi provedeni u ovome predmetu, protivno pozitivnoj obvezi države na temelju članka 8. Konvencije.

Ebcin protiv Turske

1. veljače 2011.

Podnositeljicu zahtjeva, po zanimanju učiteljicu, na putu do posla na ulici su napale dvije osobe, bacivši joj kiselinu u lice. Nije mogla raditi godinu i pol dana, a tri godine je išla na terapiju. Još uvijek pati od teških tjelesnih posljedica. Posebice je navela da vlasti nisu ispunile svoju obvezu da zaštite njezinu sigurnost i brzo kazne njezine napadače.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) i **8.** (pravo na poštivanje privatnog života) Konvencije u njihovu postupovnom aspektu, utvrdivši da u upravnim i kaznenim postupcima nije pružena odgovarajuća zaštita od ozbiljnog čina nasilja.

Irina Smirnova protiv Ukrajine

13. listopada 2016.

Ovaj se predmet konkretno odnosio na sustavno zlostavljanje koje je protiv podnositeljice zahtjeva vršila kriminalna skupina te na navodni propust ukrajinskih vlasti da spriječe to zlostavljanje.

Sud je presudio da je došlo do **povrede članka 3.** (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije. Posebice je napomenuo da je kombinacija ponovljenih i promišljenih verbalnih napada kojima je podnositeljica zahtjeva bila izložena i incidenta fizičkog nasilja od strane skupine muškaraca protiv jedne starije žene postigla prag težine potreban kako bi došla u opseg članka 3. i dovela do nastanka pozitivne obveze države da pokrene zaštitni zakonodavni i upravni okvir. Iako su glavni počinitelji kazneno gonjeni i osuđeni na značajne zatvorske kazne, ipak je ukrajinskim vlastima trebalo dvanaest godina da riješe taj predmet. S obzirom na predugačke odgode pokretanja i provođenja kaznenog postupka, Sud je utvrdio da Ukrajina nije ispunila svoju pozitivnu obvezu na temelju članka 3. Konvencije.

Postupci u tijeku

Tershana protiv Albanije (br. 48756/14)

Albanska Vlada obaviještena je o zahtjevu 6. listopada 2014. godine.

U srpnju 2009. godine podnositeljica zahtjeva zadobila je teške ozljede u napadu kiselinom od strane neidentificiranog napadača. Posebice je prigovorila da vlasti nisu zaštitile njezin život i da nisu provele brzu i učinkovitu istragu tog napada.

Sud je obavijestio albansku Vladu o zahtjevu te je strankama postavio pitanja na temelju članka 3. (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja), 8. (pravo na poštivanje privatnog i obiteljskog života), 13. (pravo na djelotvoran pravni lijek) i 35. (uvjeti dopuštenosti) Konvencije.

Daljnja literatura

Vidi također mrežne stranice Vijeća Europe o **„Nasilju nad ženama i nasilju u obitelji“**.

Kontakt s medijima:

Tel.: + 33 (0)3 90 21 42 08

Za ovaj prijevod, koji se objavljuje u dogovoru s Vijećem Europe i Europskim sudom za ljudska prava, odgovoran je isključivo Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.

